

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Sreda, 31. avgust 2011 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli. Pri reševanju si pomagajte s slikovnim gradivom.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

BOLJŠEVIZEM, FAŠIZEM, NACIZEM

1. Razmere v carski Rusiji so bile že pred 1. svetovno vojno slabe, vojna pa jih je še poslabšala in Rusija je leta 1917 doživela dve revoluciji. Na začetku leta 1917 se je začela revolucija pod geslom: »Dol, car in vojna! Kruha!«
Kako imenujemo to revolucijo in po katerem koledarju je to poimenovanje?
Pojasnite tri zahteve, zajete v zgornjem geslu te revolucije.

(4 točke)

2. Revolucija na začetku leta 1917 je prinesla v Rusiji več sprememb.
Obkrožite črke pred elementi, ki navajajo spremembe v tej revoluciji.

(3 točke)

- A Oblast prevzame V. I. Lenin.
- B Agrarna reforma.
- C Izstop Rusije iz vojne.
- D Svoboda govora.
- E Demokratične volitve.
- F Razpustitev vojaških sodišč.

3. Po prvi revoluciji leta 1917 je nastopilo obdobje dvovladja. Navedite drugi organ odločanja, poleg dume. Pojasnite, koga je predstavljal.

(2 točki)

4. Aprila 1917 se je v Rusijo vrnil Vladimir Iljič Uljanov – Lenin in objavil aprilske teze. Z uporabo vira razložite: kako je Lenin ocenjeval 1. svetovno vojno; kaj je napovedal za drugo etapo revolucije; kakšno je bilo njegovo stališče do tedanje oblike vladavine in za kakšno obliko oblasti se je zavzemal.

(4 točke)

1. Z našega stališča do vojne, ki ostane glede Rusije tudi pod novo vlado Ljova & Co. brezpogojno roparska imperialistična vojna zaradi kapitalističnega značaja te vlade, ne smemo niti najmanj popuščati »revolucionarnemu brambovstvu«.
2. Sedanji položaj Rusije je svojevrsten zaradi prehoda od prve etape revolucije, ki je dala spričo nezadostne zavednosti in organiziranosti proletariata oblast buržoaziji, k drugi etapi, ki mora dati oblast proletariatu in siromašnim kmečkim slojem.
5. Ne parlamentarna republika – vrnitev k njej od sovjetov delavskih odposlancev bi bil korak nazaj – temveč republika delavskih, dninarskih in kmečkih odposlancev po vsej deželi, od tal do vrha.

(Vir: Lenin, V. I., 1949: Izbrana dela, III. zvezek, str. 7–8. DZS. Ljubljana)

5. S 24./25. oktobrom 1917 se je začela revolucija v Petrogradu (Sankt Peterburgu), ki so jo izvedli boljševiki.
Navedite ime politične stranke iz katere so izšli boljševiki.

(1 točka)

6. Po zmagi revolucionarjev v Petrogradu se je sestal kongres sovjetov. Na čelo Rusije je prišel Svet ljudskih komisarjev pod Leninovim vodstvom. Na tem kongresu sta bila sprejeta še dva odloka.
Navedite in pojasnite ju.

(2 točki)

Slika 1: Lenin

(Vir: Dolenc, E., in Gabrič, A., 2002: Zgodovina 4, str. 25. DZS. Ljubljana)

7. Rusija je marca 1918 podpisala separadni mir v Brest-Litovskem.
Pojasnite, zakaj je to separadni mir.
Navedite dve ozemlji, ki ju je Rusija s tem mirom izgubila.

(2 točki)

8. Diktatura boljševikov je povzročila protirevolucijo in v Rusiji se je začela državljanska vojna.
Navedite nasprotnika in njuni vojski, ki sta se bojevali v državljanski vojni.
Pojasnite poimenovanji obeh vojsk.

(3 točke)

9. Sovjetska zveza (SZ) je postala prva socialistična država na svetu. V krajšem razmišljanju opišite Sovjetsko zvezo v času med obema vojnama. Pri zapisu upoštevajte naslednje elemente: značilnosti totalitarizma, NEP in načrtno gospodarstvo, čistke in montirane procese ter kult osebnosti.
- (5 točk)

Med našim pogovorom so načelnika poklicali po telefonu, in midva sva si zapomnila njegove kratke odgovore: »Da, da ... to je kleveta ... pošljite, uredili bomo.« Dojela sva, da se odloča o usodi nekega človeka in da se pripravlja zaporno povelje na osnovi ovadbe: nekdo je nekaj rekel ... To je bilo dovolj, da je človek izginil iz življenja. Karkoli bi rekli – tudi nekaj čisto navadnega, o čemer govorijo povsod, razen v naši deželi – bi lahko uporabili za obtožbo. Ko smo se razšli po pogovoru s prijatelji, smo pogostokrat ugotavljali: »Danes smo povedali toliko, da bi lahko dobili deset let ...«

(Vir: Mandelštam, N., 1980: Spomini, str. 231. Cankarjeva založba. Ljubljana)

10. Razložite spodaj navedene pojme.

(3 točke)

Slika 2: Podpisovanje lateranske pogodbe

(Vir: Repe, B., 2005: *Sodobna zgodovina 4*, str. 66. Modrijan. Ljubljana)

DRUŠTVO NARODOV

GULAG

LATERANSKA POGODBA

11. V obdobju med obema vojnama je bil za Italijo značilen fašizem.
Navedite dogodek, s katerim je Benito Mussolini od kralja izsilil mandat za sestavo vlade.

(1 točka)

12. Fašisti so z nasiljem postopoma utrjevali svojo oblast in si pridobili večino v parlamentu. Navedite dva načina Mussolinijeve nasilne politike.

(2 točki)

13. Italijanska zunanja politika je bila že pred 2. svetovno vojno agresivna. Navedite ozemlji, ki si ju je Italija pridobila v 30. letih 20. stoletja.

(2 točki)

14. Pariška mirovna konferenca je po 1. svetovni vojni postavila nove temelje Evropi. Navedite štiri države, ki so imele vodilno vlogo na konferenci.

(2 točki)

15. Versajska mirovna pogodba z Nemčijo je bila podpisana pet let po sarajevskem atentatu. Pojasnite določila te pogodbe, ki se nanašajo na nemške ozemeljske spremembe, omejitve v vojski in razlog za visoko vojno odškodnino.

(3 točke)

16. Po 1. svetovni vojni se je zaključilo obdobje nemškega cesarstva. Oblast v Nemčiji so prevzeli socialdemokrati. Januarja 1919 se je začel v Berlinu upor. Navedite ime organizacije, ki je vodila ta upor. Kako se je upor končal?

(2 točki)

17. V prvem obdobju po 1. svetovni vojni govorimo o Nemčiji kot weimarski republiki. Pojasnite ime weimarska Nemčija. Zakaj je tedanja nemška oblast izvajala politiko načrtne inflacije?

(2 točki)

18. V Nemčiji je bila ustanovljena Nacionalsocialistična nemška delavska stranka (NSDAP), za katero je napisal politični program Adolf Hitler.
Pojasnite, kako je Hitler poskusil priti na oblast v 20. letih 20. stoletja.
Navedite naslov njegovega dela, političnega programa NSDAP.

(2 točki)

19. Adolf Hitler je prišel na oblast leta 1933.
Pojasnite gospodarske in politične razmere, ki so omogočile NSDAP in Adolfu Hitlerju prihod na oblast.

(2 točki)

Slika 3: Adolf Hitler

(Vir: Repe, B., 2005: Sodobna zgodovina 4, str. 68. Modrijan. Ljubljana)

20. Obkrožite tri črke pred pravilnimi trditvami, povezanimi z nacističnim obdobjem v Nemčiji. (3 točke)
- A Adolf Hitler je leta 1933 postal kancler, čeprav je NSDAP dobila na volitvah leta 1932 le relativno večino.
- B Nacisti so pridobivali prebivalstvo z dobro propagando in fizičnim nasiljem.
- C Nacisti so ustanovili svoje vojaške enote, zlasti so se odlikovali varnostni jurišni oddelki Gestapa.
- D Nacistična Nemčija je vlagala veliko denarja v oboroževalno industrijo, kar 91 % narodnega dohodka.
- E V zloglasni »noči dolgih nožev« leta 1938 so nacisti organizirali pogrom nad Judi.
- F V Dachauu je bilo prvo nemško koncentracijsko taborišče.
21. Adolf Hitler je kršil vsa določila versajske mirovne pogodbe. Navedite tri ozemlja, ki jih je Nemčija zasedla oziroma priključila pred začetkom 2. svetovne vojne. Navedite sporazum, s katerim je evropska politika popustila nemški osvajalni politiki. (3 točke)

Zemljevid 1: Nemška osvajanja do začetka vojne

(Vir: Dolenc, E., in Gabrič, A., 2002: Zgodovina 4, str. 54. DZS. Ljubljana)

22. Pred začetkom 2. svetovne vojne je Nemčija podpisala prijateljsko pogodbo s Sovjetsko zvezo. Podpisala sta jo zunanja ministra obeh držav. Navedite priimka obeh ministrov. Navedite eno vsebinsko določilo te pogodbe.

(2 točki)

23. Za Japonsko je bil značilen fašizem na azijski način, pri katerem sta poudarjena nacionalizem in militarizem. Povezala se je z Nemčijo in Italijo ter začela osvajanja. Podčrtajte sporazum, ki so ga podpisale Italija, Japonska in Nemčija.

(1 točka)

JEKLENI PAKT, PROTIKOMINTERNSKI PAKT, ŽELEZNI PAKT

24. V Španiji je bila nekaj let pred 2. svetovno vojno državljanska vojna. Navedite avtorja slike 4, ki ponazarja grozote te vojne.

(1 točka)

Slika 4: Guernica

(Vir: Dolenc, E., in Gabrič, A., 2002: Zgodovina 4, str. 60. DZS. Ljubljana)

25. Spodaj navedene dogodke razvrstite v pravilnem časovnem zaporedju od 1 (najstarejši dogodek) do 6 (najmlajši dogodek). Pri tem si pomagajte z naslednjimi letnicami: 1919, 1921, 1923, 1929, 1933 in 1936.

(3 točke)

- _____ Začetek španske državljanske vojne.
 _____ Uvedba Nove ekonomske politike v Sovjetski zvezi.
 _____ Ustanovitev Društva narodov.
 _____ Konec weimarske republike.
 _____ Podpis lateranske pogodbe.
 _____ Neuspeli poskus Adolfa Hitlerja, da nasilno prevzame oblast.

Prazna stran

Prazna stran